

guda per la UAI en el camp de la recerca en humanitats i ciències socials ha presidit des del 1992 fins al 2013 la Comissió Internacional per al projecte *Tabula Imperii Romani* - Forma Orbis Romani, patrocinat per la UAI. Durant la seva presidència, aquest projecte va tenir un desenvolupament considerable i va iniciar el procés d'informatització. Des del 2013 és president honorari d'aquesta comissió internacional, actualment presidida per l'IEC.

Va ser també representant d'Itàlia al Consell d'Europa per a l'organització del congrés sobre «Archéologie et Aménagement» celebrat a Estrasburg i a Florència el 1984.

En la seva trajectòria com a investigador ha desenvolupat una intensa activitat en el camp de la recerca arqueològica. Ha dirigit excavacions en nombrosos jaciments de la península italiana, entre els quals podem destacar, a Roma, el temple arcaic de Sant'Omobono, als peus del Capitoli, a l'antiga *Lavinium*, avui Pratica di Mare, ciutat sagrada dels romans relacionada amb el mite d'Enees; a *Sibaris*, antiga colònia grega a la costa del golf de Tàrent, a la ciutat de Teramo, i a l'antiga *Peltuinum*, a prop de l'Aquila. En alguns dels jaciments en què ha intervingut ha col·laborat decisivament també a la seva potenciació patrimonial; així, a Venosa, l'antiga colònia llatina de *Venusia*, a més de les extenses campanyes d'excavació portades a terme, ha organitzat, en col·laboració amb la Soprintendenza Archeologica, un museu arqueològic nacional en el castell medieval, i a Atri, la també antiga colònia llatina d'*Adria*, ha constituït un museu municipal a partir del resultat de les quatre campanyes d'excavació portades a terme. Així mateix, ha tingut un paper decisiu en la constitució de parcs arqueològics a Teramo, a Venosa i a *Peltuinum*.

Ha col·laborat a l'organització i elaboració del catàleg en diverses exposicions temporals en museus italians, entre les quals destaquen: «Scavi di Sibari», al Museu Nacional de Tàrent (1969); «Roma Mediorepubblicana», als Museus Capitolins de Roma (1973); «Civiltà del Lazio

Primitivo», al Palau d'Exposicions de Roma (1976); «Enea nel Lazio. Archeologia e mito», també als Museus Capitolins (1980), i recentment «Roma e le Genti del Po», a Brescia, amb motiu de la recent Exposició Internacional de Milà el 2015-2016.

Entre els nombrosos llibres que ha publicat cal mencionar *Antichi campi di battaglia in Italia* (1967), *Scavi di Sibari* (1969), *Pozzuoli. Forma e urbanistica* (1980), *Italia antica: L'urbanística romana* (1988), *Urbanistica pompeiana: Nuovi momenti di studio* (1990), *Tabula Imperii Romani, Full K-32 Firenze* (2006) o *Atlante archeologico del Lazio* (2010). En les seves publicacions ha tractat nombrosos i diversos temes entre els quals destaquen la seva atenció als centres històrics italians amb especial referència als que presenten una continuïtat en el temps, les seves contribucions innovadores sobre el Laci i la Campània abans de l'expansió de Roma, els seus articles de recerca arqueològica en el camp de la cartografia i la metodologia informàtica aplicada a l'estudi del territori i de l'urbanisme antic i la seva sèrie d'estudis sobre l'antiga *Lavinium*, amb l'*heroon* d'Enees i l'espectacular dipòsit d'estatuària votiva del santuari de Minerva d'aquella ciutat.

Cal fer finalment referència a la seva col·laboració amb l'IEC en els darrers anys, especialment dins el marc dels projectes de la Unió Acadèmica Internacional, com el ja esmentat de la *Tabula Imperii Romani* o el projecte de Ciutats Mediterrànies liderat per l'IEC, en el moment inicial del qual va participar activament en l'organització de la conferència internacional «Ciutats mediterrànies: civilització i desenvolupament» celebrada a l'IEC el 2011 sota els auspicis de la UAI. Ha col·laborat també amb altres institucions catalanes i és membre del Consell Científic Assessor de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica. El 2018 va ser elegit membre corresponent de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC.

Josep GUITART

Eduard Vallès Pallarès va néixer a Horta de Sant Joan (Terra Alta) el 20 de novembre de 1971. Besnebot del pintor Manuel Pallarès, íntim amic de Picasso des de la infantesa, es formà influït fortament per aquests antecedents familiars. Recordem que Picasso deia sempre que tot el que ell coneixia de la vida ho havia après a Horta, el poble del seu amic, on passà nou mesos de la seva infantesa.

Vallès és doctor en història de l'art per la Universitat de Barcelona amb la tesi *La influència de l'art català sobre Picasso a través de dues generacions: Santiago Rusiñol i Isidre Nonell com a paradigmes (1897-1904)*, llegida el gener del 2016. També és màster en estudis avançats en història de l'art per la mateixa universitat, postgraduat en direcció d'institucions, plataformes i equipaments culturals per la Universitat Pompeu Fabra i màster en desenvolupament

local i regional amb un treball final sobre l'Ecomuseu dels Ports (Universitat de Barcelona).

Es va formar al costat de Josep Palau i Fabre, que li va encarregar l'any 2002 la direcció de la seva fundació a Caldes d'Estrac, de la qual va ser el primer director. És conservador d'art modern i contemporani del Museu Nacional d'Art de Catalunya i també és membre de l'equip de direcció del Centre Picasso d'Horta de Sant Joan. Anteriorment, havia estat conservador del Museu Picasso de Barcelona. En l'àmbit docent, és coordinador del mòdul de conservació i restauració del Postgrau de Museologia de la Universitat Pompeu Fabra i ha estat professor del Màster d'Estudis Avançats en Història de l'Art de la Universitat de Barcelona.

S'ha especialitzat en l'obra de Picasso i en l'art català del final del segle XIX i principi del XX. Va ser responsable de

la xarxa catalana d'entitats picassianes. És autor de diversos llibres sobre Picasso, com ara *Picasso i Rusiñol. La cruïlla de la modernitat* (Consorci del Patrimoni de Sitges, 2008), que el va revelar com un gran investigador, i *Picasso. Obra catalana i Picasso i el món literari català* (Enciclopèdia Catalana, 2015). Aquest darrer treball va ser el resultat d'una llarga recerca iniciada l'any 2006, després d'haver obtingut un ajut per a la recerca del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. En aquest llibre s'estudia en profunditat la relació de Picasso amb els literats i les publicacions catalanes durant els anys que va viure a Barcelona.

Ha estat director científic, amb Malén Gual, de la *Guia del Museu Picasso de Barcelona* (Museu Picasso de Barcelona, 2015), publicada en diversos idiomes. Ha estat comissari de diverses exposicions sobre Picasso i ha redactat textos de fons per als catàlegs corresponents, com ara *Picasso. Amics catalans de joventut* (Centre Picasso d'Horta, 2009), *Picasso versus Rusiñol* (Museu Picasso de Barcelona, 2010), *Yo Picasso. Autoretrats* (amb Isabel Cendoya) (Museu Picasso de Barcelona, 2013) i *Picasso-Perpinyà. El cercle íntim, 1953-1955* (Museu Jacint Rigau, Perpinyà, 2017).

També ha participat amb textos sobre Picasso en catàlegs d'exposicions com *Paisatges del sud* (Caixa de Tarragona, 2008), *Picasso 1936. Emprems d'una exposició* (Museu Picasso de Barcelona, 2012), *El primer Picasso. A Coruña 2015* (Museu de Belas Artes da Coruña, 2015), *Picasso et les arts et traditions populaires* (Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée, Marsella, 2016) i *El taller compartit: Picasso, Fin, Vilató i Xavier* (Museu Picasso de Barcelona, 2017). També ha escrit pròlegs per a llibres, com ara *Picasso-Cataluña. 1896-1973. Guía de exposiciones* (de Rafael Inglada, 2012) i *Picasso el héroe* (d'Antoni Tàpies, Fundación Picasso Museo Casa Natal, Màlaga, 2015).

Ha estat director de diversos cursos universitaris sobre Picasso, com ara «Picasso i Catalunya» (amb Núria Gil Duran; Universitat Rovira i Virgili, 2007); «Picasso i Barcelona» (amb Mireia Freixa; Universitat de Barcelona, 2008) i «Picasso. Amics i paisatges» (amb Núria Gil Duran; Universitat Rovira i Virgili, 2009). Ha estat assessor científic del documental *On tot va començar... Picasso i Barcelona* (2011) i membre del comitè científic de l'esmentada exposició «El primer Picasso. A Coruña 2015», i també de l'exposició «Picasso. Bleu et rose», que va tenir lloc al Museu d'Orsay l'any 2018, en coproducció amb el Museu Picasso de París.

Com a director de la Fundació Palau va alternar la conservació del fons literari de Palau i Fabre amb la de la seva col·lecció artística on, a més de Picasso, es conserven obres de Joaquim Torres Garcia, Pau Gargallo, Josep Mompou,

Joan Rebull, Antoni Clavé, Antoni Tàpies i Miquel Barceló, entre d'altres. Ha treballat, amb Elias Gastón, sobre l'obra de Manuel Pallarès a partir del catàleg *Manuel Pallarès - Pablo Picasso. 78 anys d'amistat* (Centre Picasso d'Horta de Sant Joan, 2001), així com la de Carles Casagemas, amb l'exposició «Carles Casagemas. L'artista sota el mite» (Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona, 2014) i la de «Torné Esquiús. Poètica quotidiana» (MNAC 2017). Aquestes mostres van donar com a resultat biografies i inventaris d'obres molt reveladors dels tres artistes.

També ha assessorat científicament i ha coordinat exposicions d'altres artistes, com ara «Perejaume. Can Riera de Fuirosos, Ca l'Oller de la Cortada» (Fundació Palau, Caldes d'Estrac, 2003) i «Ismael Smith, reivindicat» (Fundació Palau, Caldes d'Estrac, 2005).

Ha escrit articles en catàlegs d'exposicions sobre Perejaume (Fundació Palau, 2004) o Josep Mompou (Fundació Caixa de Catalunya, 2009), entre d'altres. Ha redactat fitxes per a catàlegs d'institucions com la Fundació Francisco Godia, el Museu de Montserrat o el museu del Cau Ferrat de Sitges. Ha col·laborat amb articles en volums col·lectius com ara *Història de les Terres de l'Ebre* (Il·lencavònia, 2010), el portal Culturcat (Barcelona, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, 2009), *Pintura modernista* (Enciclopèdia Catalana, 2016) o el *Diccionari d'historiadors de l'art català, valencià i balear* que edita *online* el nostre IEC.

En un altre registre, ha dut a terme recerques sobre col·leccionisme artístic, com ara el col·leccionisme de l'obra de Picasso a Catalunya («Memoria Artium», Universitat Autònoma de Barcelona, 2014), així com una biografia del mecenes barceloní Lluís Garriga Roig, acompanyada de la història del seu llegat artístic i la reconstrucció virtual de la seva col·lecció (amb Isabel Cendoya; «Memoria Artium», Universitat Autònoma de Barcelona, pendent de publicació).

A més de la competència profunda que el doctor Vallès té sobre l'art català i internacional dels segles XIX i XX, el seu nivell de coneixements sobre Picasso i la seva obra és espectacular, virtut que li és reconeguda internacionalment. És, sens dubte, un dels millors especialistes mundials del tema, cosa que ha tingut com a conseqüència destacades aportacions ja consolidades, abans desconegudes, a la biografia i l'obra del gran artista, que solen enfortir els lligams que tenia la seva obra amb orígens catalans.

D'altra banda, tot i tenir residència a Barcelona, Vallès mai no s'ha desvinculat de la Terra Alta, on continua tenint casa i interessos culturals, circumstància que accentuarà la presència de l'IEC en aquella regió del país.

FRANCESC FONTBONA